

KONU EKONOMİK FAALİYET TÜRLERİ

İnsanlar; yaşamlarını devam ettirebilmek, ihtiyaçlarını karşılayabilmek veya daha iyi yaşam şartlarına sahip olabilmek için çeşitli mesleki faaliyetlerde bulunur. Bu faaliyetlere genel olarak ekonomik faaliyetler denir.

Birincil ekonomik faaliyetler, temel maddelerin doğrudan veya dolaylı olarak doğal çevreden temin edilmesine dayanır. Avcılık, toplayıcılık, balıkçılık, ormancılık, madencilik, tarım ve hayvancılık bu tür faaliyetlere örnek verilebilir. Bu yolla elde edilen ürünler, doğrudan tüketilebileceği gibi sanayi faaliyetlerinde ham madde olarak da kullanılabilir. Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin artması ve teknolojik imkânlardan daha fazla yararlanılmasıyla bu faaliyette çalışanların oranı giderek azalmaktadır.

Birincil ekonomik faaliyetlerden tarım

İkincil ekonomik faaliyetler, birincil ekonomik faaliyetlerden elde edilen ham maddeler veya yarı işlenmiş maddeler kullanılarak yeni ürünler elde edilmesine dayanır. Bu faaliyet türüne sanayi ve inşaat faaliyetleriyle enerji üretimi örnek verilebilir. Tarih öncesi çağlarda çanak çömlek ve av malzemeleri gibi ürünlerin üretilmesiyle başlayan bu faaliyet türü, günümüzde yerini daha çok makineleşmeye bırakmıştır.

Üçüncül ekonomik faaliyetlerde doğrudan bir üretim görülmemekle birlikte insanlara ve diğer ekonomik faaliyetlere ürün ve hizmet sağlanması esastır. Bu faaliyet türüne eğitim, sağlık, ulaşım, turizm, ticaret, bankacılık, pazarlama, güvenlik, sigortacılık, hukuk, belediye ve büro hizmetleri örnek verilebilir. Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri arttıkça bu faaliyette çalışanların oranı da artmaktadır.

Üçüncül ekonomik faaliyetlerden sağlık hizmetleri

Dördüncül ekonomik faaliyetler, teknolojinin gelişmesine bağlı olarak günümüzde ortaya çıkan bilgi toplama, bilgiyi işleme, değiştirme ve yayma çalışmalarını kapsar. Reklam yayıncılığı, yazılım hizmetleri, ağ işletmeciliği ve grafik tasarım hizmetleri dördüncül ekonomik faaliyetlerden bazılarıdır. Coğrafi bilgi sistemlerinin ortaya çıkmasıyla bu faaliyetler daha fazla gelişmiştir.

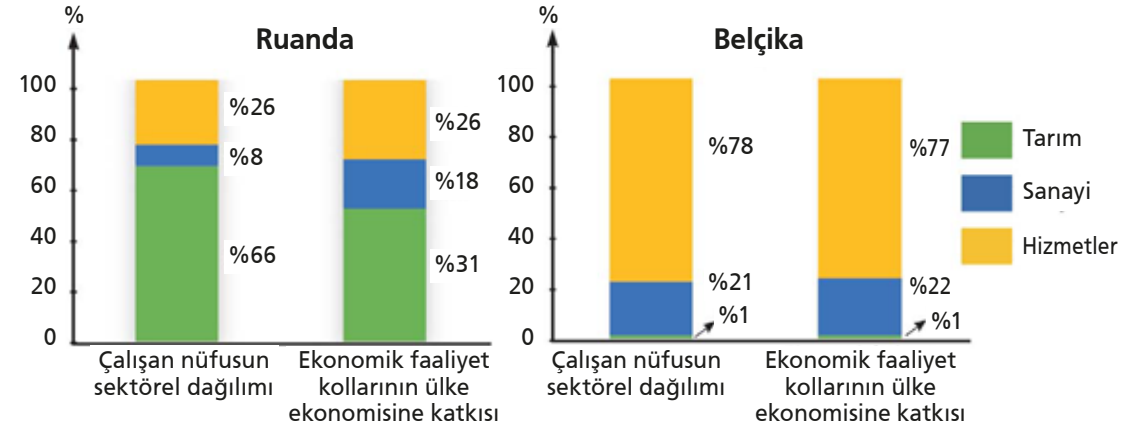

Dördüncül ekonomik faaliyetlerden reklam yayıncılığı

Beşincil ekonomik faaliyetler, daha çok karar verme pozisyonunda olan kamu sektörü ile özel sektördeki üst düzey yöneticileri kapsar. Bu sektörlerde faaliyet gösterenlerin sayısı az olmasına rağmen dünya ekonomisine etkileri oldukça fazladır.

Beşincil ekonomik faaliyetlerden şirket yöneticiliği

EKONOMİK FAALİYETLER VE GELİŞİMİŞLİK

Ruanda ve Belçika'da aktif nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışı ve ülke ekonomisine katkısı (BM, 2018)

Ekonomik faaliyet kollarının genel özellikleri ve oransal dağılışı, bir ülkenin gelişmişlik göstergesinin önemli ölçütleridir. Tarım sektörü dışında özellikle de hizmetler sektöründe çalışanların yoğunlaştığı ülkeler, genel olarak gelişmiş ülkeler arasında yer almaktadır. Örneğin nüfus miktarları birbirine oldukça yakın olan Ruanda ve Belçika'da çalışan nüfusun dağılımına bakıldığında Belçika'nın daha gelişmiş bir ülke olduğu anlaşılmaktadır.

Ülkelerin gelişmişlik seviyeleriyle çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışı arasında güçlü bir ilişki vardır. Az gelişmiş ülkelerde çalışan nüfusun büyük bölümü birincil ekonomik faaliyet kollarında çalışmaktadır. Bu ülkelerde sürdürülen ekonomik faaliyetlerde teknoloji ve bilimsel yöntemler yeterli düzeyde kullanılmadığı için daha çok insan gücüne dayalı ekonomik faaliyetler yapılır. Gelişmiş ülkelerde ise çalışan nüfusun büyük bölümü hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu tür ülkelerde birincil ve ikincil ekonomik faaliyet kollarında çalışanların oranının az olması, ilgili sektörlerde bilimsel yöntemler ve teknolojinin yaygın olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışıyla bakılarak ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle ilgili çıkarımlar yapılabilir.

SORULAR

1.

- Tarım
- Madencilik
- Sanayi
- Turizm

Yukarıdaki ekonomik faaliyetlerden hangileri birincil ekonomik faaliyetler içerisinde yer alır?

- I ve II
- I ve III
- I ve IV
- II ve III
- II ve IV

Cevap: A

2.

Daha çok karar verme pozisyonunda olan kamu sektörü ile özel sektördeki üst düzey yöneticileri kapsar.

Yukarıda özelliği verilen ekonomik faaliyet aşağıdakilerden hangisidir?

- Birincil ekonomik faaliyet
- İkincil ekonomik faaliyet
- Üçüncül ekonomik faaliyet
- Dördüncül ekonomik faaliyet
- Beşincil ekonomik faaliyet

Cevap: E

3.

Gelişmiş ülkelerde çalışan nüfusun büyük bölümü hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu tür ülkelerde birincil ve ikincil ekonomik faaliyet kollarında çalışanların oranının az olması, ilgili sektörlerde bilimsel yöntemler ve teknolojinin yaygın olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Aşağıda verilen ülkelerden hangisi yukarıdaki bilgiye daha iyi örnek oluşturur?

- Nepal
- Avustralya
- Etiyopya
- Nijerya
- Somali

Cevap: B